

در کناره ای
مبانی قی - حقوقی، گزارشگری فناور

(آیت الله عباس کتبی)

۹۹۹۷۰۶۱۹

پژوهشگاه قوه قضاییه

عنوان و نام پدیدآور	کیخافرزانه، محمدامین، ۱۳۶۶ - درس گفته‌های مبانی فقهی - حقوقی گزارشگری فساد (آیت‌الله عباس کعبی) / به کوشش: محمدامین کیخافرزانه؛ تحقیق و تنظیم: طبیه سترگ (گروه مطالعات قضایی اسلامی)	سرشناسه
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه قوه قضاییه، انتشارات: قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات، ۱۳۹۹.	
مشخصات ظاهری	۱۵۲ ص: ۲۱×۱۴/۵ س.م.	
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۵۳-۰۲-۴	
وضعیت فهرست نویسی	فیبا	
پادآشنا	کتابنامه.	
موضوع	فساد - جنبه‌های مذهبی - اسلام	
موضوع	فساد - ایران - پیشگیری - مشارکت شهر وندان	
موضوع	فساد - ایران - پیشگیری - مشارکت شهر وندان	Corruption -- Religious aspects -- Islam
موضوع	فساد - ایران - پیشگیری - مشارکت شهر وندان	Corruption -- Iran -- Prevention -- Citizen participation
شناسه افزوده	کعبی، عباس، ۱۳۴۱ -	
شناسه افزوده	ایران، قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات	
شناسه افزوده	پژوهشگاه قوه قضاییه	
ردہ بندی کنگره	BF ۳۰	
ردہ بندی دیوبنی	۹۷/۴۸۱	
شماره کتابشناسی ملی	۷۴۰۱۰۷۰۷	

وبسایت: www.jri.ac.ir کدبستی: ۱۳۸۱۰۱۴ نخکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱

مرکز مطبوعات و انتشارات
آراء فتاوی

نشانی: پرستگاه حضرت امام رضا (ع)، خیابان حافظ، بزرگراه یادگار امام، بعد از خروج از دریچه پرستگاه قوه قضاییه

عنوان: درس گفته‌های مبانی فقهی - حقوقی گزارشگری فساد (آیت‌الله عباس کعبی)

به کوشش: دکتر محمدامین کیخافرزانه

تحقیق و تنظیم: طبیه سترگ

صفحه‌آرایی: مریم کاظمی‌نی

ناشران: پژوهشگاه قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۵۳-۰۲-۴

قیمت: ۲۳۰,۰۰۰ ریال

تیراز و نوبت چاپ: ۳۰۰ نسخه - چاپ اول - بهمن ۱۳۹۹

مرکز پخش، فروشگاه و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان حافظ، نبش خیابان سمیع، ساختمان شماره ۳ قوه قضاییه
شماره‌های تماس: ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۱۳-۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۰۴

وبسایت: www.judpub.ir

فهرست مطالب

۹	سخن پژوهشگاه
۱۱	پیشگفتار آیت الله کعبی
۱۳	جلسه نخست
۱۵	چکیده
۱۷	مقدمه
۲۰	- مفهوم فساد
۲۰	- معنای لغوی فساد
۲۵	۱- تعریف اصلی فساد
۲۵	۱-۱- تعریف اصطلاح فقهی
۲۵	۱-۲- تعریف فساد در اصطلاح حقوقی
۲۸	۲- مصاديق فساد در فقه
۲۹	۲-۱- هدیه دادن به کارگران
۳۱	۲-۲- رشوه خواری
۳۴	۲-۳- تصرف باطل در اموال مردم
۳۵	۳- ریشه های فساد از منظر قرآن کریم
۳۵	۳-۱- راحت طلبی و تجمل گرایی
۳۶	۳-۲- ظلم
۳۷	۳-۳- فسق
۳۸	۳-۴- توجه نکردن به نصیحت رهبران الهی و بزرگان دین
۳۹	۴- ذات نظام پادشاهی
۴۰	۴- عدم تدبیر و تأمل
۴۰	۴- راهکارهای مبارزه صحیح با فساد
۴۰	۴-۱- پاکی مبارزه کننده با فساد
۴۲	۴-۲- تدریجی و نظاممند بودن مبارزه با فساد
۴۲	۴-۳- برخورد با فساد باتدبیر و عقلانیت

۱۳۳	۱-۱- حفظ مصالح اهم در گزارشگری فساد
۱۳۷	۲- لزوم رعایت سلسله مراتب در گزارشگری فساد
۱۳۷	۳- وجوب تحصیل مقدمات گزارشگری فساد
۱۳۸	۴- وجوب کفایی بودن گزارشگری فساد
۱۳۹	۵- وجوب توصلی بودن گزارشگری فساد
۱۴۰	۶- علم به منکر
۱۴۰	۷- جبران خطا در اعلان فساد
۱۴۱	۸- عدم لحاظ تأثیرگذاری در مفسد
۱۴۳	۹- وجوب گزارش فساد از هر نوعی
۱۴۴	۱۰- مطابه فساد: ستیزی در خطبه امام حسین (ع)
۱۴۸	۱۱- سیاستی - انتخابی و تشویقی در گزارشگری فساد.
۱۴۹	پرسش و پاسخ
۱۵۱	منابع

چکیده

در نخستین جلسه «مبانی فقهی و حقوقی گزارشگری فساد» پس از بیان اهمیت مبارزه با فساد از منظر امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (دام ظله) و آیت‌الله رئیسی (زید عزه) و استناد به استناد بالادستی یعنی اصول سوم و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اهمیت گزارشگری فساد به عنوان یکی از کارهای لازم در مبارزه با فساد را بیان می‌شود؛ آنگاه مفهوم فساد و سپس قلمرو فساد و مصاديق آن مورد اشاره قرار خواهد گرفت. سپس ریشه‌های فساد از منظر قرار، تریم و راهکارهای مبارزه صحیح با فساد ذکر می‌گردد. در نهایت ادله فقهی لزوم گزارشگری فساد، مراده با مصاديق جواز گزارشگری فساد در فقه به طور مبسوط شریعه داده می‌شود و اینک خلاصه آن در ادامه می‌آید.

«فساد» نقطه مقابل صاح است و در اصطلاح حقوقی به «هرگونه فعل یا ترک فعلی که توسط هر سان حرامی یا حقوقی به صورت فردی، جمعی یا سازمانی که عمدها و با هدف کسب هرتوانه مدت امتیاز مستقیم یا غیرمستقیم برای خود یا دیگری، با نقض قوانین و مقررات سواری نجاه پذیرد یا ضرر و زیانی را به اموال، منافع، متابع یا سلامت و امنیت عمومی و جمعی مردم وارد نماید» گویند. از جمله مصاديق آن هدیه دادن به کارگزاران حکومتی به قصد دستیابی به هدفی خلاف شرع و قانون، رشوه‌خواری و تصرف باطن. ارسال مردم است که این رفتارها علاوه بر ضمان آور بودنشان دارای حکم تکمیلی حق است و مستوجب عقوبیت اخروی و مجازات قانونی نیز هستند. ریشه‌های فساد از این ویران کریم عبارت‌اند از: راحت‌طلبی و تجمل‌گرایی^۱، ظلم^۲، فسق^۳، توجه نکردن به مسیح^۴، رهبران الهی و بزرگان دین^۵، ذات نظام پادشاهی^۶ و عدم تدبیر و تأمل^۷.

۱. قصص: ۵۸
۲. یونس: ۱۳
۳. احباب: ۳۵
۴. شعراء: ۱۳۹
۵. نمل: ۳۴
۶. مؤمنون: ۷۱